

PUDASJÄRVI 150

Kohteen nimi:	Kurjala
Määrittys ja mj-luokka:	Rautakautinen löytöpaikka. II. Kivikautinen asuinpaikka? II.
Peruskartta:	3531 06 JONKU
Koordinaatit:	p = 7241 10, i = 3517 56, z = n. 125
Kylä, kylänosa:	Jonku, Paukkeri
Tila, rek:no:	Kurjala 8:7
Omistaja	Moilanen Elma, Viikinen Sylvi ja Pekkala Jukka

Pudasjärveläinen Kalevi Jokikokko toimitti syksyllä 2003 Pohjois-Pohjanmaan museoon kaksi Pudasjärveltä löydettyä rautaesineitä, joista toinen oli kirves. Löytäjiin oltiin yhteydessä keväällä 2004 ja kohteet tarkastettiin löytäjien ja Kalevi Jokikokon kanssa alkukesällä 2004. Rautakirveen on löytänyt Tauno Moilanen (Kauppatie 38, 93100 Pudasjärvi).

Löytöpaikka sijaitsee Pudasjärven kirkosta n. 26 km itäkaakkoon ja Paukkerin maantiesillasta n. 1,3 km länsiluoteeseen Jongunjärveen idästä laskevan Korpijoen Hätälänvirran pohjoisrannalla. Alue on vanhaa Kurjalan tilan viljelysmaata. Rannassa on nykyään pari mökkiä. Paikalle johtaa tie pohjoisesta Tällintieltä noudattaen palstan (8:7) länsirajaa. Lähimmät aiemmin tunnetut kohteet ovat Hätälänvirran (67) asuinpaikka joen vastapäisellä rannalla ja Takakankaan asuinpaikka ja kuoppakohde (72) joen toisella puolen kolmisensataa metriä ylävirtaan. Noin kilometrin säteellä on lisäksi yksi asuinpaikka (99), yksi kuoppakohde (72) ja yksi löytöpaikka (42).

Kokoelmiin nyt saatu rautakirves on löytynyt 1984 tai 1985 tien eteläpään itäpuolisesta pellostä. Pelto oli tarkastuksen aikana perunalla. Pellon reunalta tavattiin kivilajilohelma ja työstöjälkinen kvartsi/kaavin. Parin aarin kokoisen mullalla olleen pellon lisäksi ei rikkoutuneita maankohtia alueella ollut. Koekuoppia ei tehty. Löydetty kirves ajoittune rautakauden lopulle. Kyseessä on lähinnä ns. karjalainen parraton pitkähamarainen kirvestyyppi ristiretkiajalta (vrt. Huurre, Pohjois-Pohjanmaan ja lapin historia I, 1983, s. 380). Kivikautistyyppiseen asuinpaikkaan viittaavat, tarkastuksen yhteydessä talteen otetut vähäiset löydöt lienevät paljon vanhemman asutuksen peruja.

T. Moilanen on löytänyt paikalta toisenkin kirveen, joka hänen mukaansa oli jokseenkin samanlainen. Kirves oli ollut pitkään verkonpainona kaupungin keskustasta runsaat 10 km etelään Ruottiseen johtavan tien eteläpuolisella Sammakkolammella. Vanhalla verkkopaikalla käytiin, mutta kirvestä ei enää löydetty. Tunnuksmerkistä käynee se, että kirveen terää on teroitettu lailla. Tämä kadonnut kirves oli löytynyt Kurjalan rannasta törmän alta rantavedestä vajaat 100 metriä edellisestä löytöpaikasta lounaaseen (p = 7241 04, i = 3517 48).

Korpijoen Hätälänvirran molempien rantojen pitkäaikaiseen asutukseen (löytöjä ainakin kivikaudelta ja rautakaudelta) sekä yleensä alueen asutuskeskittymään voidaan antaa ainakin pari selittävää syytä, joista toinen kävi sattumalta kävi ilmi tarkastuksen aikana. Jongunjärvi on sikäli poikkeuksellinen järvi tuolla seudulla, että siinä on muikkua, joka kesäkuun alkupuolella nousee Korpijokeen. Hätälänvirran kerrottiin olevan vanhan kalapatopaikan, josta vielä nykyäänkin jonkin verran kalastetaan. Toinen selitys on topografinen. Jokirannat lähempänä jokisuuta ovat suhteellisen alavia ja

soisia. Ensimmäiset kunnolliset kovat maat sijaitsevat juuri Maaselänharjun ja Paukkerinvaaran kohdalla

Kohde tarkastettu 16.6.2004.

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 34962:1 rautakirves, (ja kadonnut rautakirves)
Tarkastuslöydöt: KM 34962:2-3 kivilajilohelma/ -iskos, työstetty kvartsi/ kaavin.

Kuvat: PPM 3736 Pudasjärvi 150 Kurjala, rautakirveen löytöpaikka, tarkastuksen aikana pellostä tehtiin myös asuinpaikkaan viittaaviahavaintoja, itäkoillisesta.

Kartta: peruskarttaote 3531 06 JONKU

Oulussa 23.11.2004

 M.S.

Mika Sarkkinen
tutkija/PPM

Rautakautinen löytöpaikka, Kivikautinen asuinpaikka(?).

p = 7241 10
i = 3517 56
z = n. 125